Aan de Staten- en Gemeenteraadsleden en het Algemeen Bestuur
Provincies Drenthe, Fryslân en Groningen,
Gemeenten in de provincies Drenthe, Fryslân en Groningen
Noordelijke Waterschappen

c.c. vaste Kamercommissies Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening en Infrastructuur en Waterstaat

Leeuwarden, 21 september 2026

Behandeld door : Lennart van Drunen
E-mail : secretariaat-mirt-leefomgeving@provinciegroningen.nl
Onderwerp : BO Leefomgeving Noord d.d. 7 september 2026

Geachte leden van Provinciale Staten, Gemeenteraden en Algemeen Bestuur,

Op 7 september j.l. vond in Den Haag het Bestuurlijk Overleg Leefomgeving (BOL) plaats. We hebben daarin verschillende ontwikkel- en uitvoeringsafspraken gemaakt met het kabinet en een goed gesprek gevoerd over keuzes op het gebied van de ruimtelijk-economische ontwikkeling van Noord-Nederland. Van cruciaal belang voor een goede samenwerking tussen Rijk en regio is het principe van wederkerigheid. Het stemt ons positief dat dit tijdens het BOL ook door het kabinet werd benadrukt. In deze brief informeren we u over de hoofdlijnen van het gesprek; de volledige afsprakenlijst zit bij de Kamerbrief[1].

Actualiteiten
Op het eerste BOL sinds het aantreden van het kabinet Jetten waren er verschillende actualiteiten over kabinetsplannen te bespreken. Zo is er stilgestaan bij het positieve bericht dat Leeuwarden Middelsee-Spoordok is aangewezen als Nationale Grootschalige Woningbouwlocatie. Wij hebben benoemd nog meer potentieel te zien voor extra woningbouw in onze provincies, waarbij het van belang is om landelijke prognoses in lijn te brengen met regionale prognoses. Hier gaat het Rijk mee aan de slag. Ook hebben Rijk en Regio hebben afgesproken tijdens het BOL 2027 een strategisch gesprek te voeren over samenhang tussen het watersysteem en ruimtelijke ontwikkelingen in Noord-Nederland. Verder is er teruggeblikt op het geslaagde congres van de initieerregio's in Assen, waar in aanwezigheid van de minister van VRO een volgende stap is gezet in langjarig partnerschap tussen het rijk en deze regio's.

Herprioritering mobiliteitsfonds en deltafonds
De aangekondigde herprioritering binnen het mobiliteitsfonds en deltafonds was ook een belangrijke actualiteit om bij stil te staan.[2] De staatssecretaris van I&W gaf daarbij aan dat het een ingewikkeld traject is, maar dat ze haar best doet om de inbreng van de regio's goed mee te wegen. Het standpunt van Noord-Nederland is helder: we roepen het kabinet op structureel meer te investeren in infrastructuur en de begrotingssystematiek daarop aan te passen. Daarin staan we niet alleen: gemeenten, provincies, vervoerregio's, het bedrijfsleven, mobiliteitsaanbieders, logistieke organisaties en de bouwsector trekken gezamenlijk aan de bel bij het kabinet.[3] Goede bereikbaarheid is absoluut randvoorwaardelijk voor onze economie, woningbouw, veiligheid en brede welvaart. Op de korte termijn betekent dit dat de basis in heel Nederland op orde moet worden gebracht. Voor de lange termijn is

[1] https://open.overheid.nl/details/61e09314-41fa-4140-aa8b-a8181e88da32
[2] Kamerbrief over prioritering Mobiliteitsfonds en Deltafonds | Rijksoverheid.nl en Afweegproces prioritering en perspectief.pdf
[3] Nederland op rand infracrisis: brede coalitie maant kabinet tot actie - Interprovinciaal Overleg

het noodzakelijk om volgens een helder perspectief te blijven investeren in structuurversterkende infrastructuur die tot grote economische baten kan leiden, zoals de Lelylijn en Nedersaksenlijn.

Nota Ruimte
Het Rijk werkt dit najaar toe naar afronding en vaststelling van de Nota Ruimte. Verschillende noordelijke overheden en organisaties hebben hun zienswijze gegeven op de ontwerpversie van de nota, maar er is nog niet bekend hoe deze zienswijzen zijn verwerkt. Wij hebben tijdens het BOL aangegeven dat hierover tijdig duidelijkheid nodig is om het goede gesprek te kunnen voeren over de aangekondigde uitvoeringsstrategie van de Nota Ruimte. De minister van VRO heeft toegezegd in november helderheid te bieden via een nota van antwoord en vervolgens met ons in gesprek te gaan over de uitvoeringsstrategie. We staan positief tegenover de intentie om de uitvoering van nationale ruimtelijke keuzes integraal en in samenhang te benaderen.

Ruimtelijk Arrangementen
In 2025 en 2026 hebben de noordelijke provincies elk een eigen Ruimtelijk Arrangement met het Rijk getekend. Sindsdien wordt gewerkt aan de uitvoering van de afspraken. We zijn over het algemeen positief over deze samenwerking en willen samen met het Rijk aan de slag met het actualiseren van de Ruimtelijk Arrangementen in 2027.

Specifiek voor de provincie Groningen is gesproken over het feit dat Groningen door het Rijk is overvallen door de ruimtelijke procedure voor een mogelijke kerncentrale. Dit past niet in de gelijkwaardige werkwijze van het ruimtelijk arrangement en druist in tegen de gemaakte afspraken. Tijdens het BOL hebben het kabinet en provincie Groningen afgesproken een tijdelijke energietafel in te richten om de dialoog voort te zetten en samen richting te geven aan de ontwikkeling van de regionale en nationale energievoorziening in Groningen, mede in het licht van de doelstellingen uit de Sociale en Economische Agenda van Nij Begun.

NOVEX-gebieden
In de NOVEX-gebieden werken Rijk en regio samen aan een gebiedsgerichte aanpak voor de grote gestapelde ruimtelijke opgaven. Op het BOL is voor NOVEX-gebied Regio Groningen-Assen een 1.0 versie van de Regionale investeringsagenda[4] vastgesteld. Voor NOVEX-gebied Groningen | Masterplan Zeehavens (NGGMPZ) is de Ontwikkel- en Uitvoeringsagenda vastgesteld[5]. Ook gaan Rijk en regio via NGGMPZ aan de slag met de gebiedsgerichte ontwikkeling van het energie-intensieve industriecluster Noord-Nederland (Eemshaven, Delfzijl, Emmen) als ontwerpopgave. In beide NOVEX-gebieden zetten we hiermee een mooie stap in het aanpakken van gezamenlijke opgaven.

Fries Stedelijk Netwerk
De Verstedelijkingsstrategie Fries Stedelijk Netwerk 2050 levert een belangrijke bijdrage aan nationale opgaven gericht op ruimtelijk-economische ontwikkeling, woningbouw, bereikbaarheid en het behoud en versterken van de kwaliteit van leven. Daarom zijn we blij dat op het BOL met de minister van VRO de afspraak is gemaakt om de verstedelijkingsstrategie samen met de provincie Fryslân en F4-gemeenten uit te werken en vervolgens te concretiseren naar gezamenlijke uitvoering en investeringen. Ook hebben we afgesproken om nog dit jaar een brede, structurele en integrale samenwerking op te zetten om vanuit een gedeeld perspectief op de economische kracht en potentie toe te werken naar meer slagkracht voor Fryslân.

[4] https://open.overheid.nl/details/b0677bee-ca8d-4fca-aa34-d6a8deed5fa9
[5] https://open.overheid.nl/details/a8e7dd8d-3e2f-4baa-82f1-eb8c626b04b3

Regio Emmen
Het afgelopen jaar hebben BZK/VRO en de provincie Drenthe intensief met elkaar gesproken over de VISTA-strategie voor de Regio Emmen. Inmiddels is duidelijk dat Regio Emmen in de definitieve Nota Ruimte de strategie 'initiëren' toegekend krijgt. Tijdens het BOL is stilgestaan bij deze mooie ontwikkeling en vooruitgeblikt op het verder uitwerken van de koers van de regio tot een integrale ontwikkelstrategie inclusief een uitvoeringsagenda. Ook is daarbij benoemd dat de komst van de Nedersaksenlijn en bijbehorende gebiedsontwikkeling van groot belang is.

Woningbouw en mobiliteit (WoKT-regeling)
In het BO-MIRT van 7 januari jl. hebben we met het Rijk afgesproken de effecten van de rendementseisen van de WoKT-regeling te evalueren in het licht van 'Elke Regio Telt!'. Van deze WoKT-regeling – bedoeld om woningbouwprojecten te versnellen door infrastructurele ontsluiting te subsidiëren – werd eind 2025 slechts 4 promille van het totaalbudget in Noord-Nederland toegekend. Het eindrapport Effectstudie Rendementseis WoKT[6] is in juni 2026 opgeleverd en tijdens het BOL vastgesteld en besproken. Zowel Rijk als regio hebben daarbij hun waardering uitgesproken voor de inhoud van het onderzoeksrapport, maar daarmee zijn we er nog lang niet.

Het is essentieel dat de inzichten en conclusies uit het rapport binnen de hele Rijksoverheid worden geïmplementeerd, zodat dergelijke teleurstellende resultaten van rijksregelingen in de toekomst worden voorkomen. Helaas is het in de voorbereiding van het BOL niet gelukt om scherpe afspraken over de opvolging te maken, dus hebben we tijdens het overleg opnieuw ons standpunt naar voren gebracht. Uiteindelijk zijn we met de staatssecretaris van I&W (portefeuillehouder namens het Rijk) tot de afspraak gekomen dat, bij de vormgeving van toekomstige regelingen gericht op woningbouw en mobiliteit, de conclusies en geleerde lessen worden toegepast. Een eventuele afwijking daarvan zal in de toekomst worden gemotiveerd en besproken, waardoor er dus een omgekeerde bewijslast gaat gelden. We zien deze afspraak als een belangrijke eerste stap, maar zullen er bij het gehele kabinet op blijven aandringen dat bij besluitvorming over investeringsbeleid en de toekenning van rijksmiddelen de lessen uit 'Elke Regio Telt!' onverkort moeten worden overgenomen.

Vooruitblik BO-MIRT
Het BO-MIRT van dit jaar staat al bijna voor de deur (4 nov. a.s.). Dit zal een zeer belangrijk overleg worden, omdat er dan naar verwachting meer duidelijk is over de keuzes die het Rijk wil maken in de herprioritering binnen het mobiliteitsfonds en deltafonds. Aan het eind van het BOL hebben we nogmaals benadrukt dat deze afweging niet alleen een mobiliteitsvraagstuk is. Goede bereikbaarheid is cruciaal voor de afspraken die Rijk en regio tijdens dit BOL hebben gemaakt.

We kijken terug op een geslaagd BO-Leefomgeving en zien uit naar goede vervolggesprekken op het BO-MIRT.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

[6] https://open.overheid.nl/details/65ad4a3a-3b84-4156-8ac3-7573a30082c6

Hoogachtend,

Mede namens E.J. Bennema, gedeputeerde mobiliteit provincie Groningen en voorzitter Bestuurscommissie MIRT Noord

Drs. A.A.M. Brok
Commissaris van de Koning provincie Fryslân
Voorzitter Samenwerkingsverband Noord-Nederland
Delegatieleider BO-Leefomgeving